

O. SEKORA

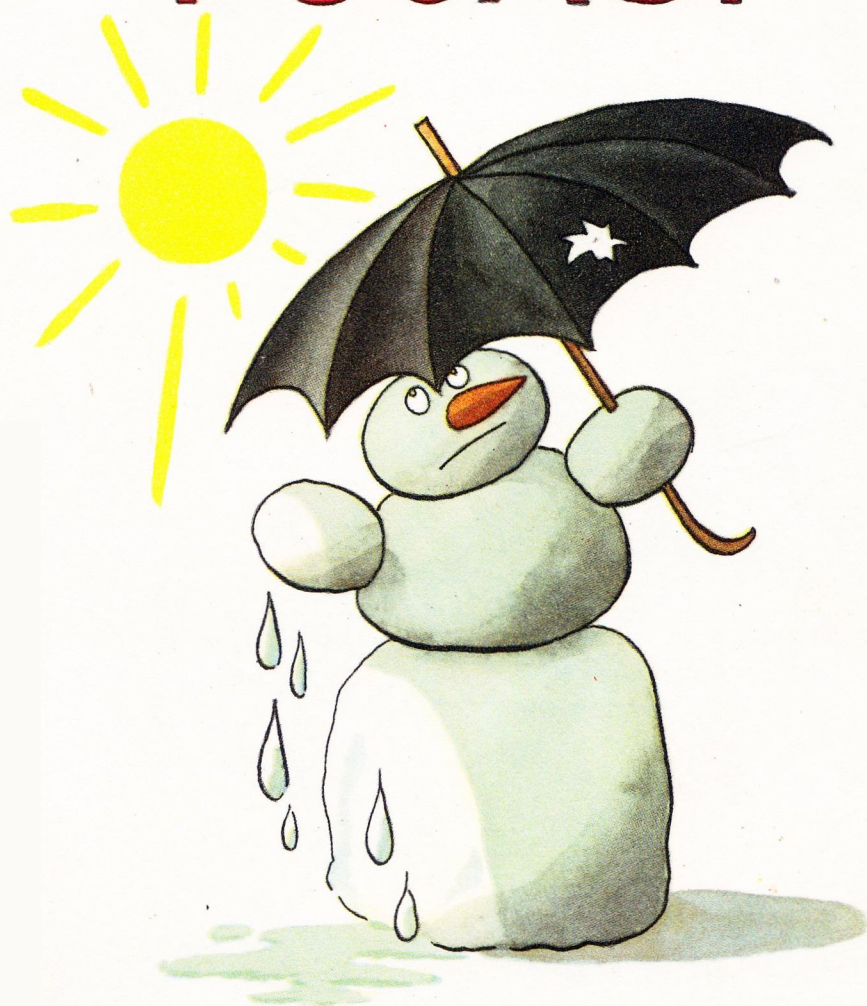
MALOVANÉ POČASÍ

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ DĚTSKÉ KNIHY

ONDŘEJ SEKORA

MALOVANÉ POČASÍ

PRAHA 1958

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ DĚTSKÉ KNIHY

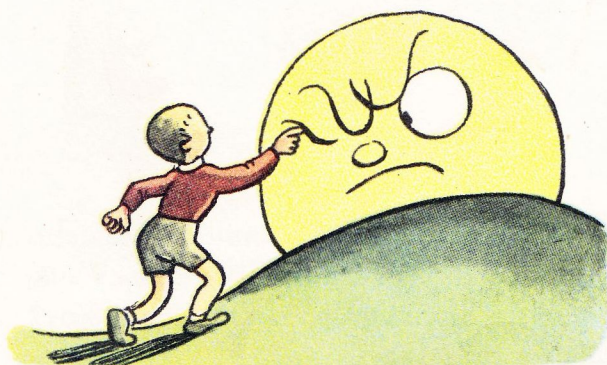
CO JE TO DEN A CO JE TO NOC

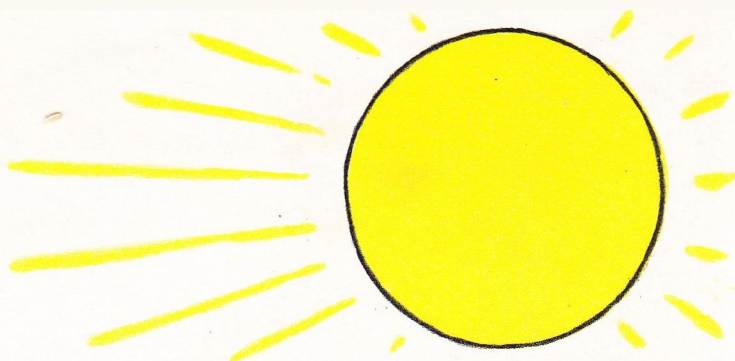
Sláva, už je tu ráno! Sluníčko tě už lechtá pod nosem. Začíná krásný den. Vidiš sluníčko? Tam za kopcem právě vychází.

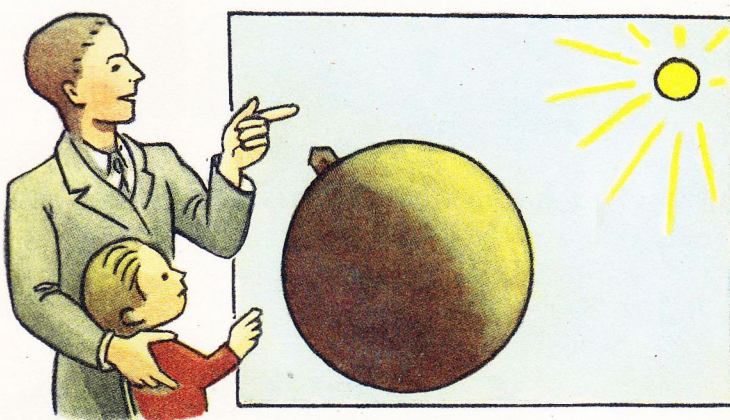
Vypadá to, jako by sluníčko bylo docela blízko. Ty si možná myslíš, že kdybys vyběhl ze svého domečku, kdyby ses rozběhl na kopeček, že bys sluníčko hned za kopcem našel.

Zdá se ti tak blízko, že bys mohl doběhnout až docela k němu. Zdá se ti, že bys mohl na kopečku do sluníčka i prstem šťouchnout.

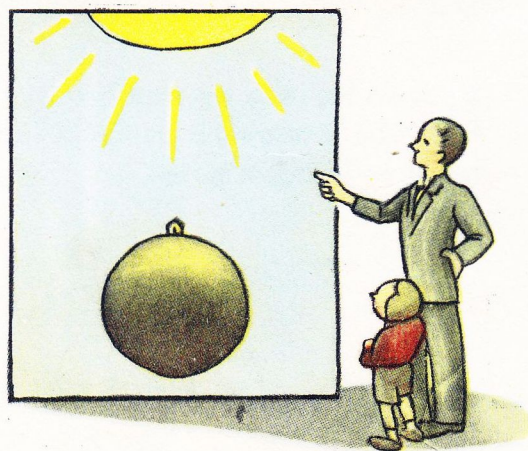
Ale sluníčko je zatím daleko. Nesmírně daleko. A je mnohem, mnohem větší než Země. Je velikánské. Vidiš to maličké zrníčko tam daleko vlevo? To je Země. A tu velikou kouli vpravo, co svítí? To je Slunce.

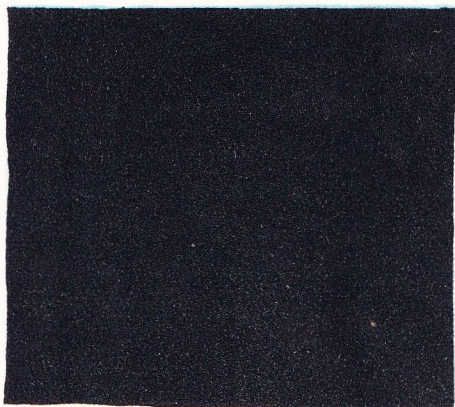
„A táto, pověz mi! Jak přichází naše ráno?“ —

„Pojď, ukáži ti to na obrázku! Tam vzadu, daleko vzadu je Slunce. Zde vpředu je Země. Vidiš, že kousek Země je osvětlen, kousek je ve stínu. Ale Země se stále točí. Pořád se otáčí, otáčí, a to, co bylo před chvílí ve tmě, dostane se za chvíli do světla. Také tvůj domek byl před

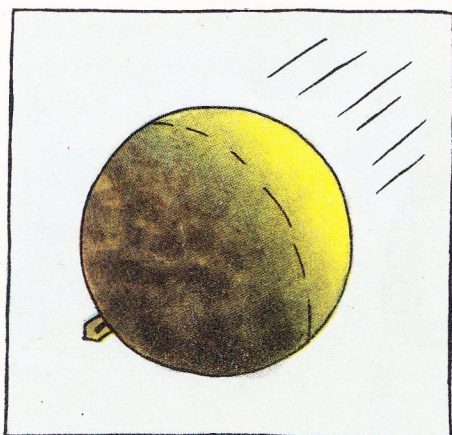
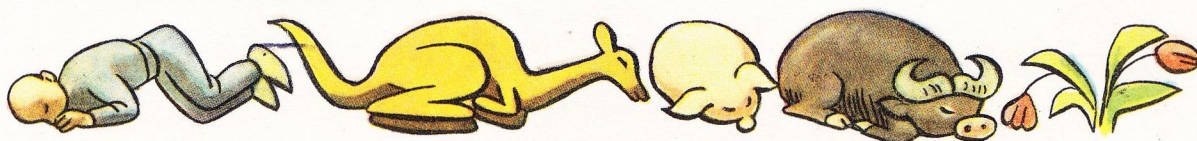
chvílí ve tmě. Ale Země se otočila tak, že přivedla domeček do světla. Na tvůj domeček už právě začíná svítit sluníčko. A to je tvoje ráno.“

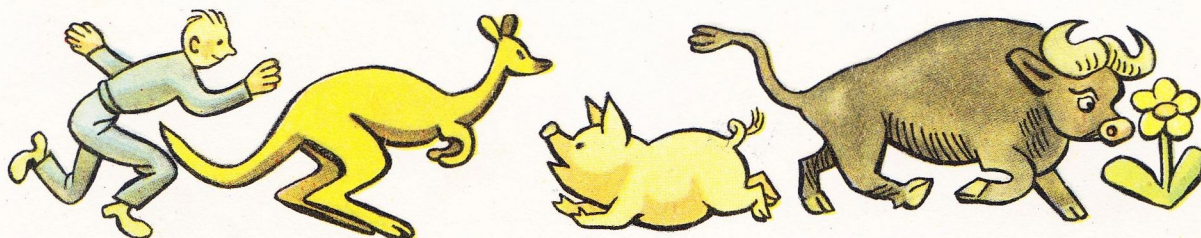
„A kdy je, táto, poledne?“ — „Však ty to dobře víš. Když už nevidíš sluníčko za kopcem, ale docela nahoře nad sebou. To je právě polovička dne. Vidiš, to se už Země tak otočila, že tvůj domeček je Slunci nejbliž. V tu chvíli, když je sluníčko nad tebou, když je ti nejbliž, je poledne.“

A všiml sis, že když na tvůj domeček svítí sluníčko, že je na druhé straně Země stín? Panečku, to je tam tma, velká tma. To je tam na druhé straně Země noc, protože tam sluníčko ani trochu nezasvítí. Právě když ty máš poledne a skáčeš si, tam na druhé straně je půlnoc. Všichni tam spí. Spí tam lidé, spí tam zvířata, spí tam i květiny.

A potom se Země zase otočí. Tvůj domeček se pomalu dostane ze světla do stínu. Kolem tebe nastane noc a velká tma a ty jdeš spat. Nu a v tu dobu se na druhé straně všichni probudí, skáčí a veselí se. Jsou rádi, že zase oni mají den. Přišel jim den, protože se Země otočila.

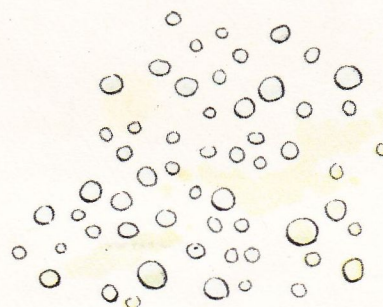

Skáčí také proto, že se vyspali a že si odpočinuli. A také ty budeš každý den vesele skákat, když se v noci předtím vyspíš."

CO JSOU MRAKY A CO JE DÉŠŤ

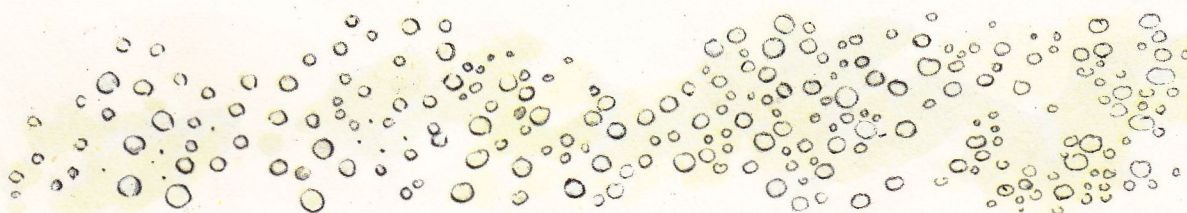
Podívej se, maminka ohřívá vodu na trošku prádla. Voda už vře a vidíš, jak utíkají nahoru bublinky? A nahore každá — fu! — vyletí jako obláček páry.

A víš, co je to takový obláček páry? To jsou samé malé kapičky. A protože jsou lehké, nesmírně lehké, všechny stoupají nahoru.

Maminka potom po praní vylila vodu na trávník a pověsila prádlo. Voda vysychala, toť se ví. A jak vysychala, měnila se v páru. I voda z trávníku, i voda z prádla se měnila v páru.

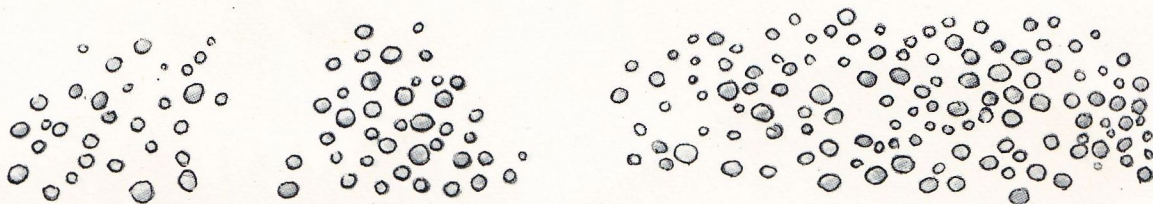
Pára stoupala a srážela se v malé obláčky. A víš, co jsou to takové obláčky páry? Samé malé kapičky. A protože ty kapičky byly lehké, všechny stoupaly nahoru.

Tak se vypařuje všechna voda. Tak se vypařuje voda v potůčku, tak se vypařuje voda v rybníčku a tak se vypařuje i voda ve velikém moři.

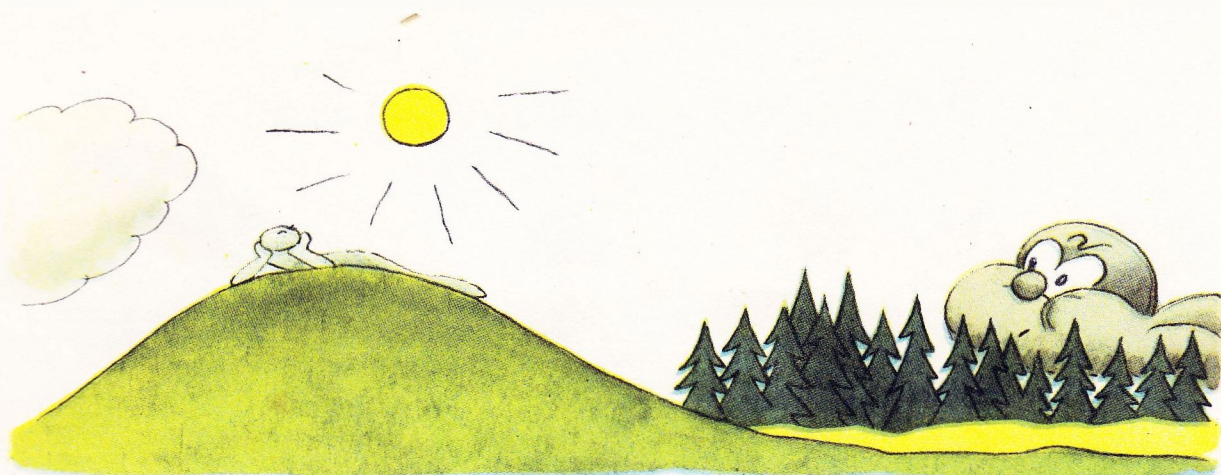
Ze všeho vystupují obláčky páry. A víš, co to je? Jsou to samé malé kapičky.

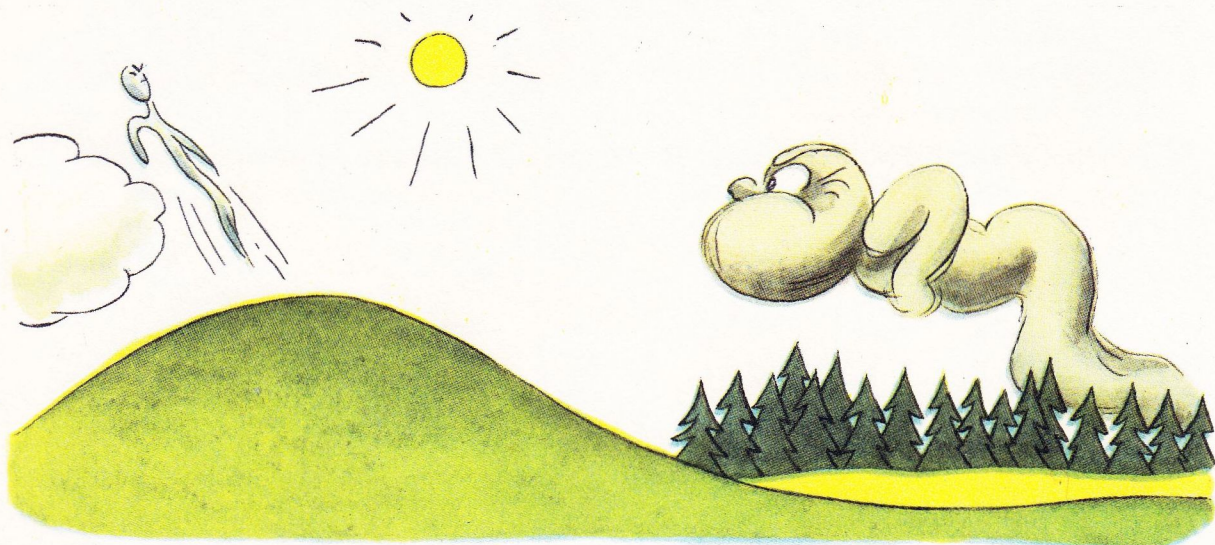
A protože jsou lehké, stoupají nahoru. I obláčky z potůčku, i obláčky z rybníků, i obláčky z velikého moře. A nahoře na obloze se spojují ve veliký oblak.

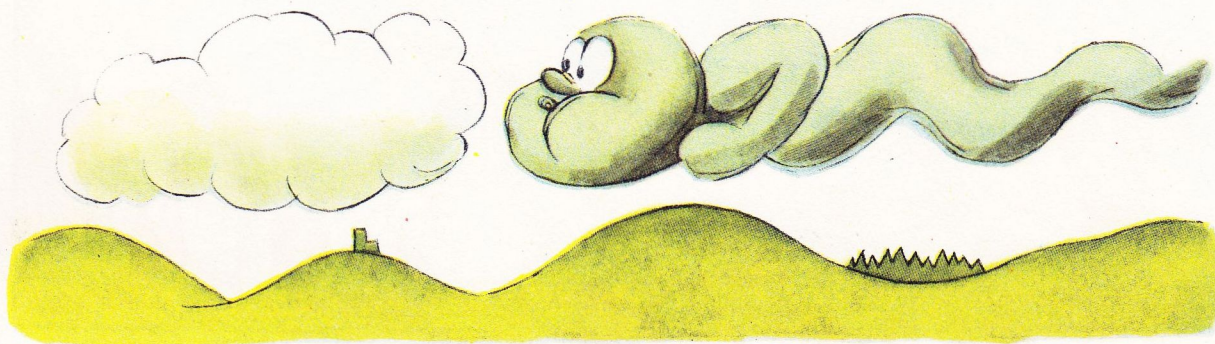
Právě šla paní učitelka s malými dětmi na výlet a řekla: „Děti, děti, bude asi pršet. Je horko a tam pluje takový veliký mrak.“

Opravdu bylo horko. Na kopci ležel teplý vítr a vypékal se na sluníčku. Tam vzadu zase, za chladným lesem, číhal studený vítr. Vidíš je? Já jsem ti jednoho nakreslil jako takového tenkého panáčka a druhého jako velkého hromotluka.

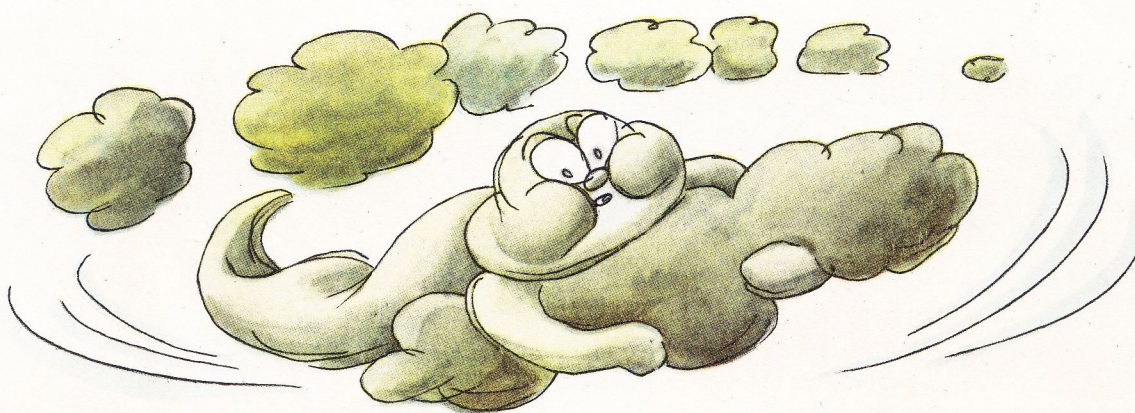
Teplému větru už bylo opravdu horko. Už vám byl docela vysušen a lehounký byl jako pírko. A čím byl teplejší, tím byl lehčí. A když už to nemohl vydržet, najednou se vznesl a uletěl pryč, nahoru. Na to právě čekal studený vítr a hned vyrazil.

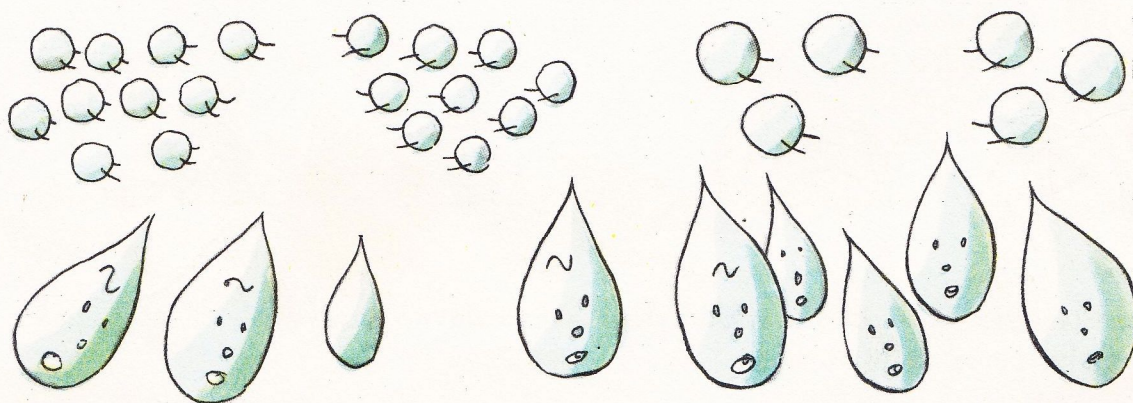
Húúúúú! zahučel a hned zaletěl tam, kde mu teplý vítr uprázdnil místo. Tak tomu bývá vždycky. Odkud jeden vítr odejde, tam se hned hrne druhý vítr.

Ale podívej se, co ten studený vítr udělal! Honem chytil náš mrak a začal se s ním honit po obloze.

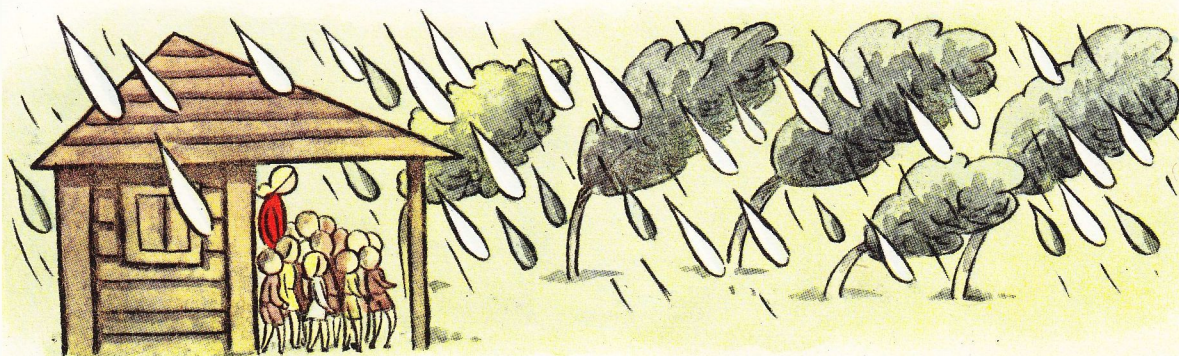
A jak ten mrak chytil, už mrak zčernal a už se začaly všude objevovat další černé mraky.

Co dělaly naše kapičky? Polekaly se chladného větru a honem běžely k sobě. Hned z nich byly větší kapičky. Ty se zase polekaly, zase honem k sobě a zase z nich byly větší kapičky. A tak se spojovaly, až z nich byly velké, těžké kapky, které začaly padat dolů.

„Už je tu liják!“ řekla paní učitelka a honem s dětmi utíkala někam se schovat.

Štěstí, že byl nablízku lesní domeček! Vítr ohýbal stromy a do všeho bil deštěm.

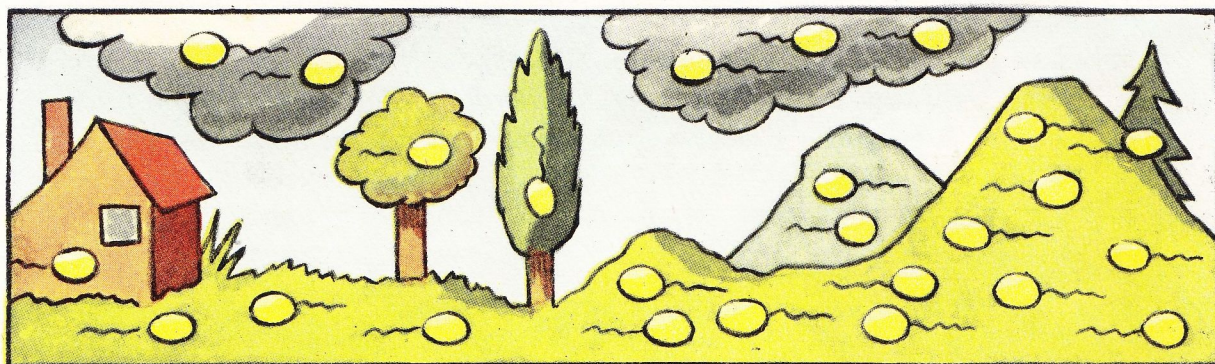

Deště bylo opravdu třeba. Už bylo všechno dávno žíznivé. Vyschlé květiny ležely téměř na zemi.

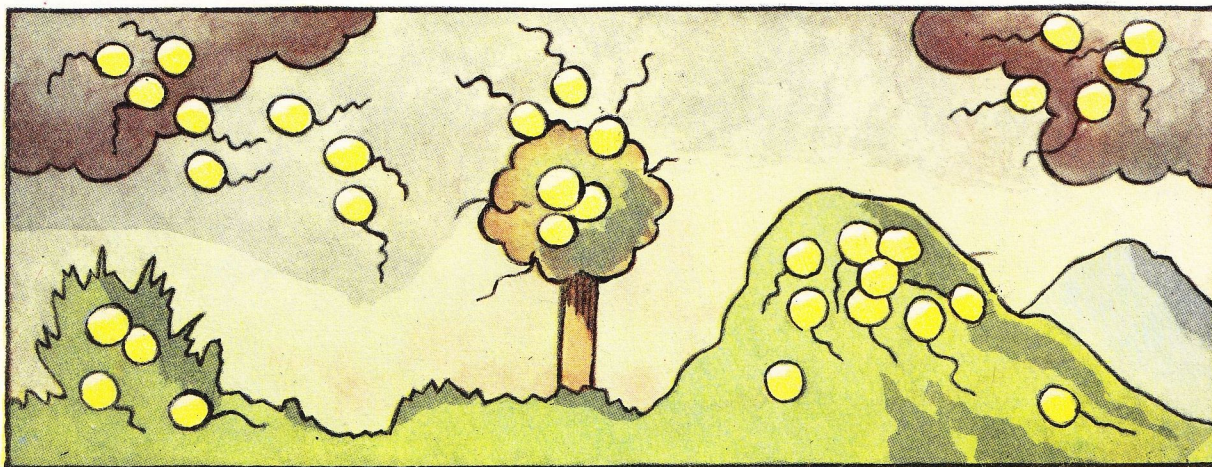
CO ZATÍM DĚLALA ELEKTRÍNA

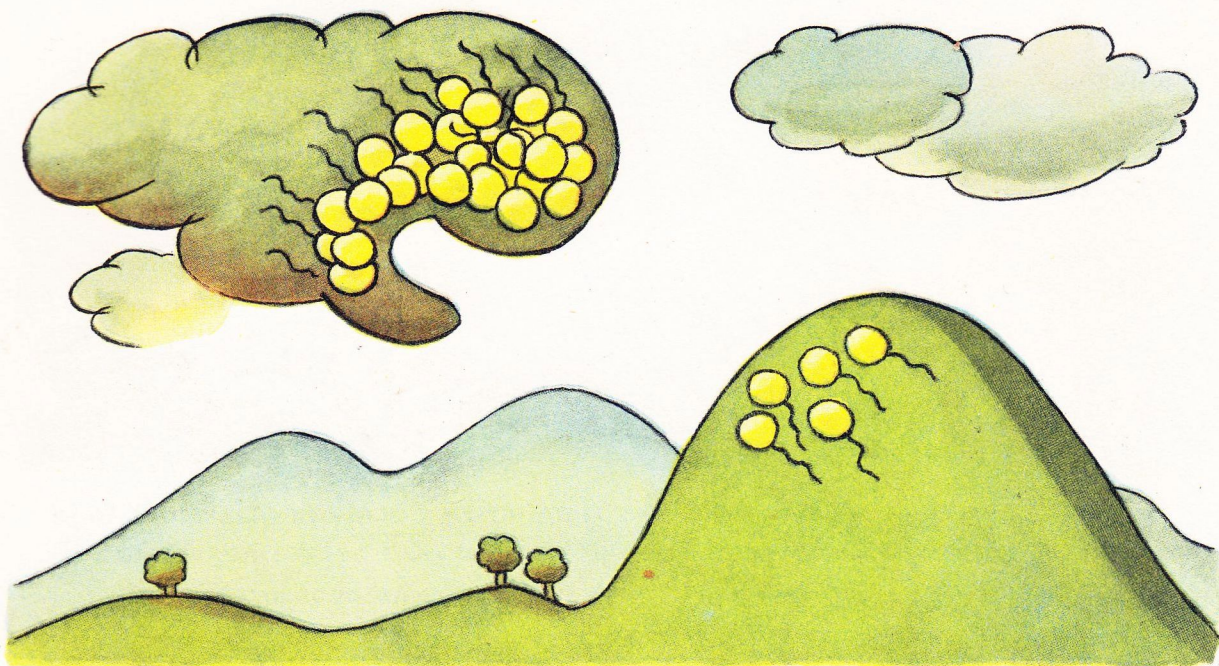
Já jsem ti zde elektřinu nakreslil jako žluté mršky s ocáskem. Elektřina, to je opravdu taková mrška. Je všude. Když je klid, spí jako nějaké neviňátko v li-dech, v zemi, v trávě, v kamení, ba i ve všelijakém haraburdí.

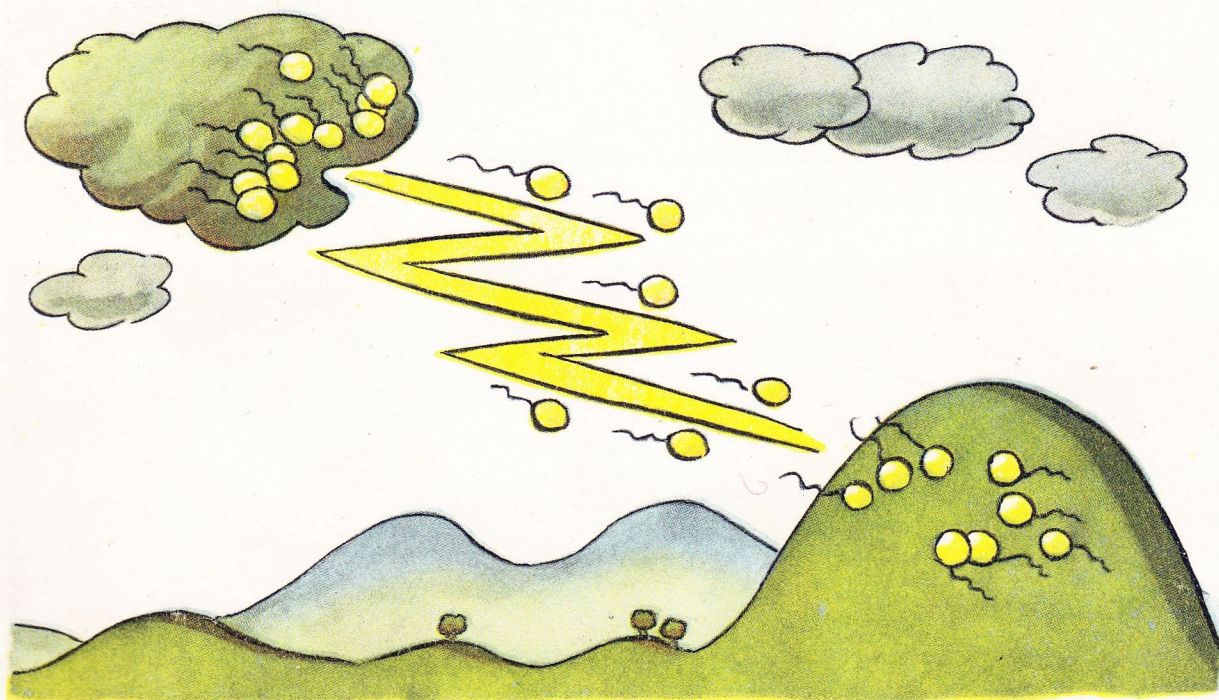
Je všude, je i v mračnech, ve stromech, v domech, v kopcích. Ani o ní nevíš.

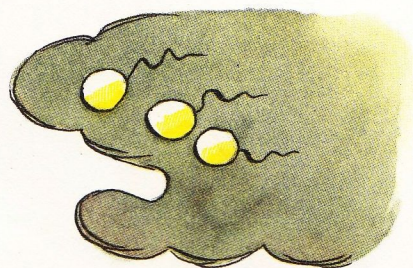
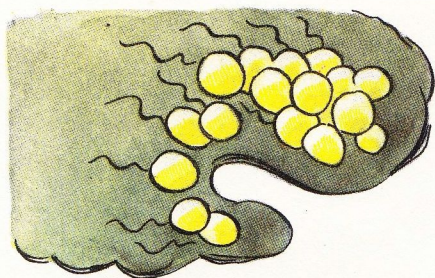
Ale jak se vítr začne honit s mračny, jak se začne chystat bouřka, hned se elektřina probudí. A už se začne honit, už se začnou ty mršky hledat, už se začnou sbíhat dohromady, aby něco provedly.

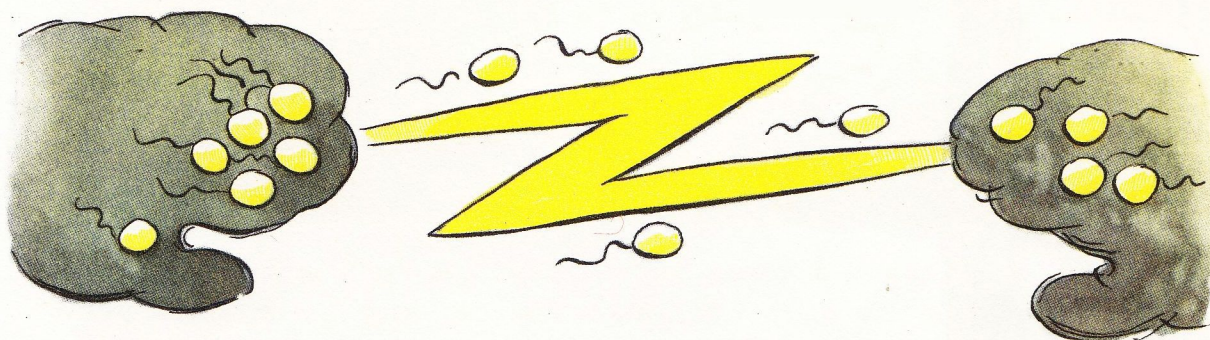
A sotva se jich někde seběhne hodně, už začnou. Vidiš, já jsem ti je tu nakreslil, jako by v tom mraku hubovaly. Opravdu, chtěly by se někam pustit, někam udeřit. A ty mršky z mraku si už vybraly kopec, že do něho udeří.

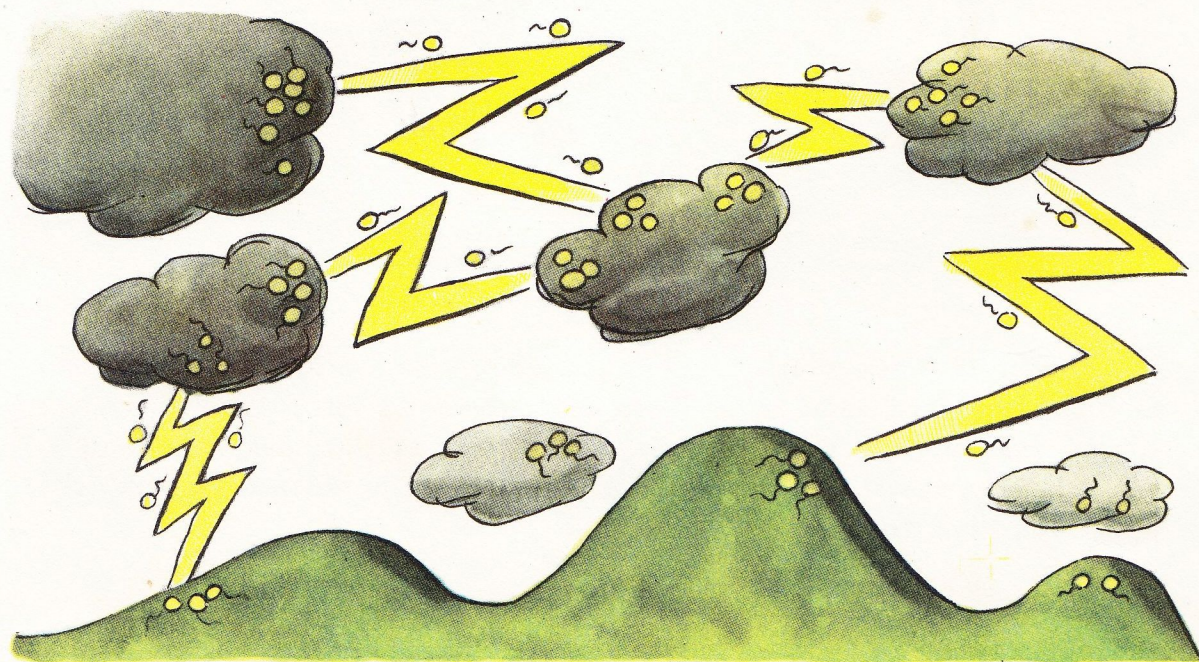
Prásk! Už udeřilo. Už z mraku vyletěl blesk, ta veliká elektrická jiskra, rovnou do kopce. A s ním vyletělo mnoho mršek a také rovnou do kopce. Bude už pokoj?

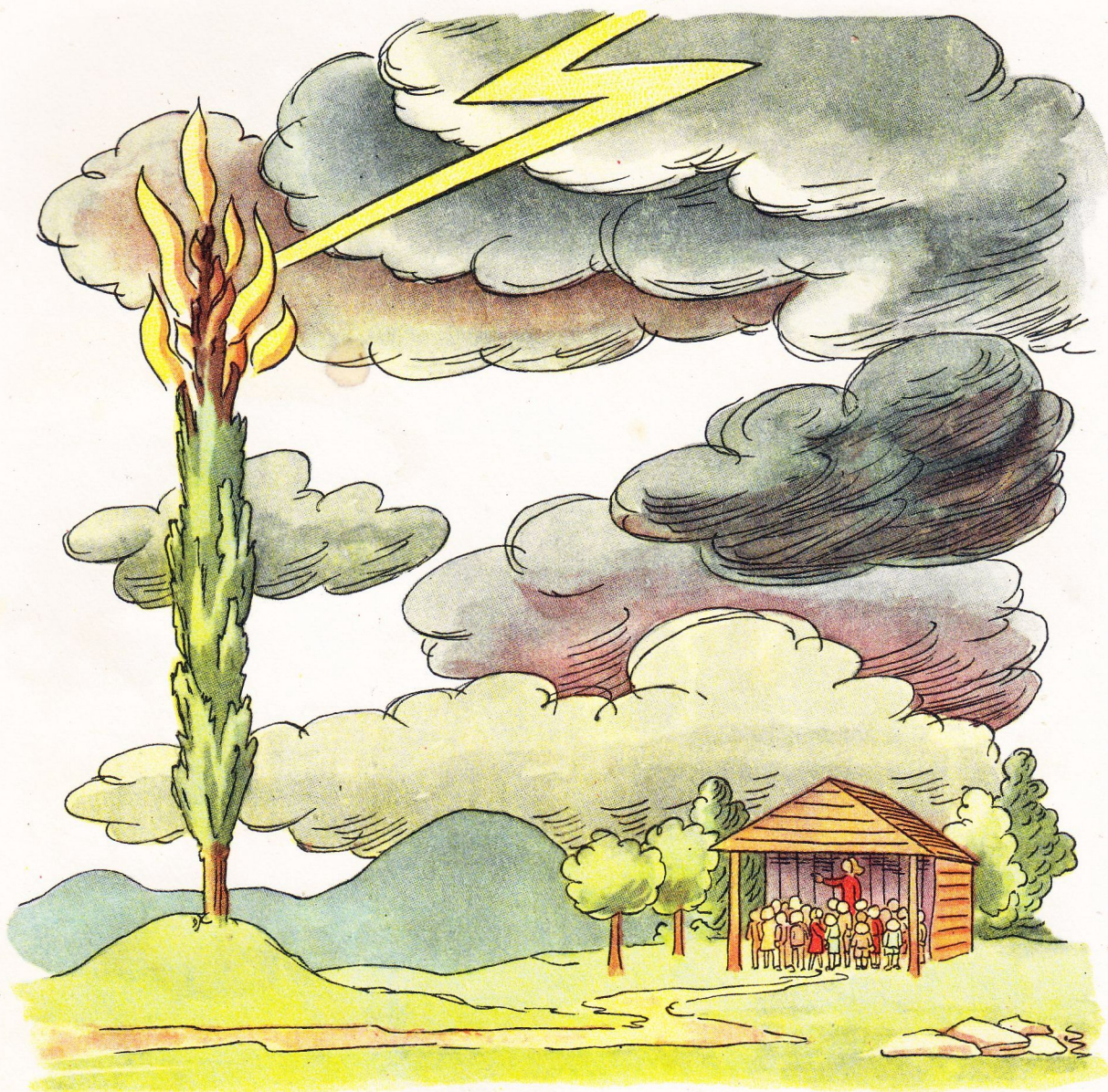
Kdepak! Zde se už zase na sebe chystají ze dvou mračen. Jen se do sebe pustit.

Prásk! Už vyletěl blesk, ta veliká elektrická jiskra, mezi nimi. Už zase proběhly mršky z mraku, kde jich bylo mnoho, do mraku, kde jich bylo málo.

A pak už šel blesk za bleskem. Elektrína se stěhovala z jednoho mraku do druhého, z druhého do třetího a nazpět, a zase do země. Prásk! Prásk! Prásk! Byla to pěkná bouřka.

Nakonec ještě prásk! Blesk udeřil do jednoho vysokého stromu, do krásného topolu. Strom hned začal hořet. Blesk si vždy vybírá něco vysokého. Vysoké stromy, vysoké věže, vysoké kopce. Ještě štěstí, že domeček, u kterého se děti schovaly, nestál u toho vysokého stromu. Blesk je velmi silná elektrická jiskra. Tak silná, že by mohla děti i zabít.

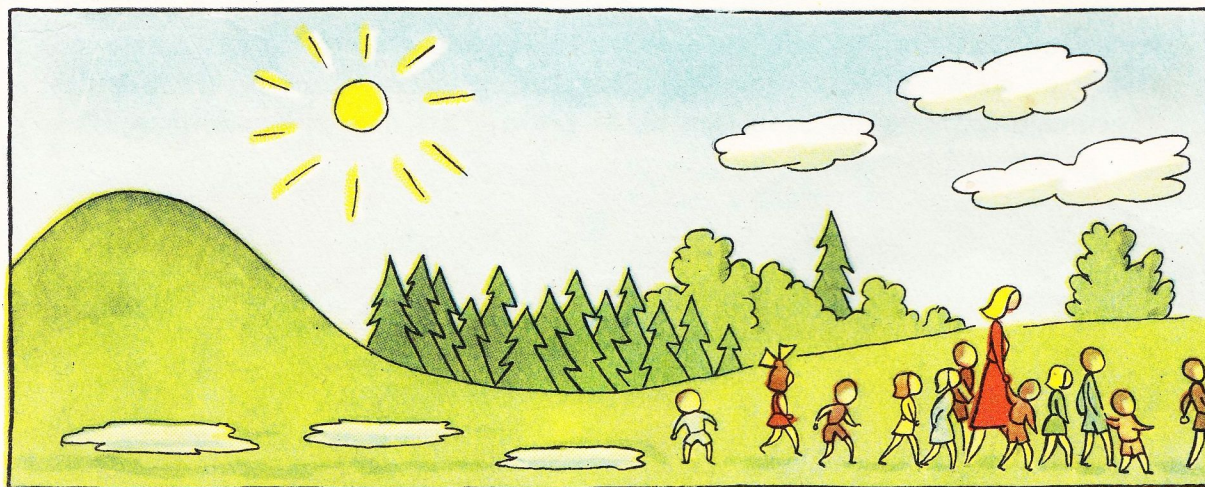
CO DĚLÁ VODA A CO DĚLÁ POČASÍ

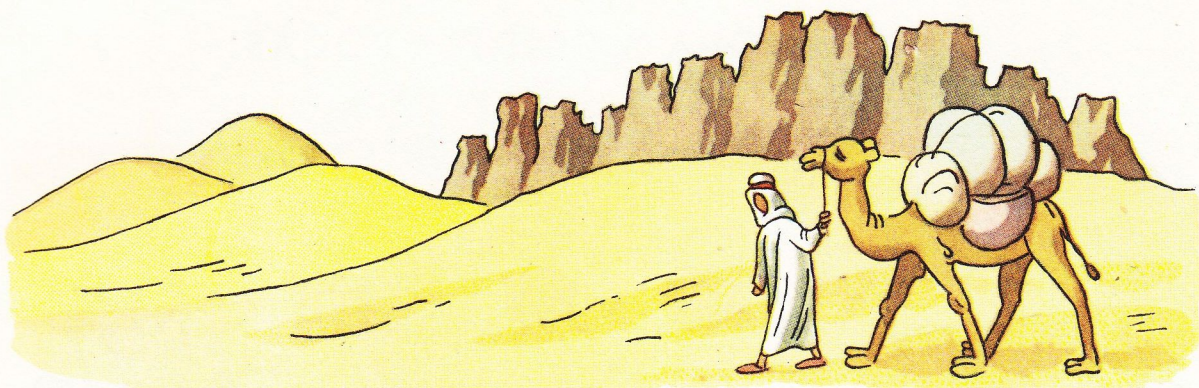
Jak se všechno po bouři změnilo! Všechny rostlinky předtím suché se po dešti vesele zvedly. Květy se otevřely. Krásný, čerstvý vzduch zavoněl. Po zemi lezlo plno žížal.

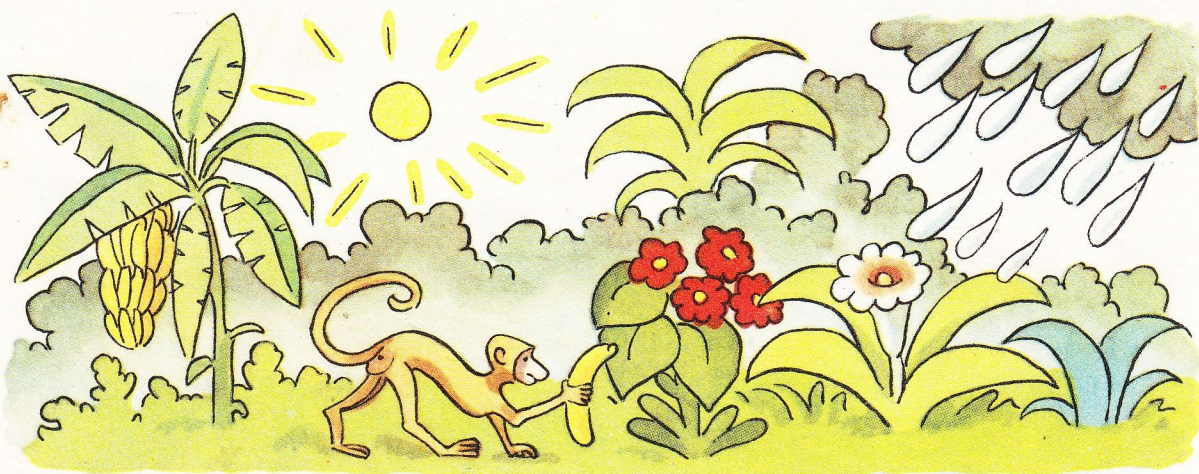
Zvířata, která se za deště schovala, zase se objevila. Myšičky vylezly ze svých děr, aby se podívaly, jak je venku mokro. Včelky i motýli vyletěli. Jen vrabci neměli vody dost. Hledali louže a koupali se v nich.

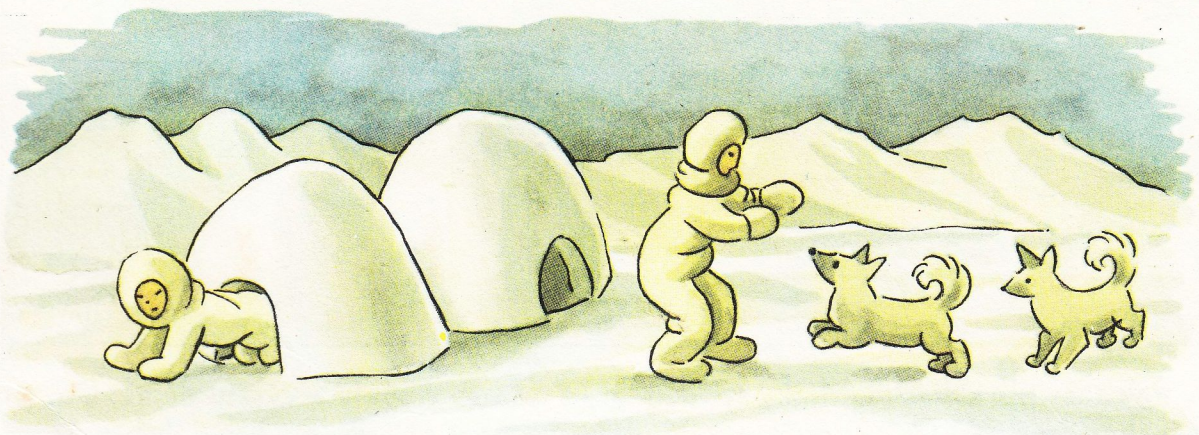
Pak zaskvítilo sluníčko. Mraky se roztrhaly a děti se vracely z výletu domů. Dávaly pozor na bláto a louže a vykládaly si s paní učitelkou. „To je dobře, že nám napršelo,“ řekla paní učitelka. „To bude pěkná úroda.“ A děti se jí ptaly: „Paní učitelko, je to někde takové, že tam vůbec neprší?“

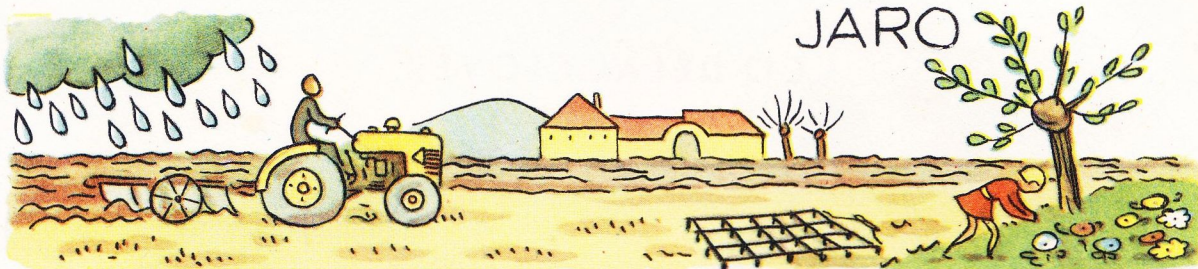
„Opravdu. Někde vůbec neprší,“ odpověděla paní učitelka. „A to víte, tam, kde není voda, tam nic neroste. Tam je poušť. Je tam jen kámen a písek. Člověk se odváží takovou velikou poušť přejít jen s velbloudem, protože ten vydrží dlouho bez vody.“

Jsou však také krajiny, kde zase naprší tolik vody jako nikde jinde na světě a kde je stále velice teplo. Tam všechno roste nesmírně rychle a hustě. Všechno hned zaroste. Jsou tam husté pralesy a v nich žije mnoho opic.

A jsou také krajiny, kde je skoro celý rok jen strašná zima, kde lidé bydlí v chýších ze sněhu a kde v největší zimě ani slunce nesvítí.

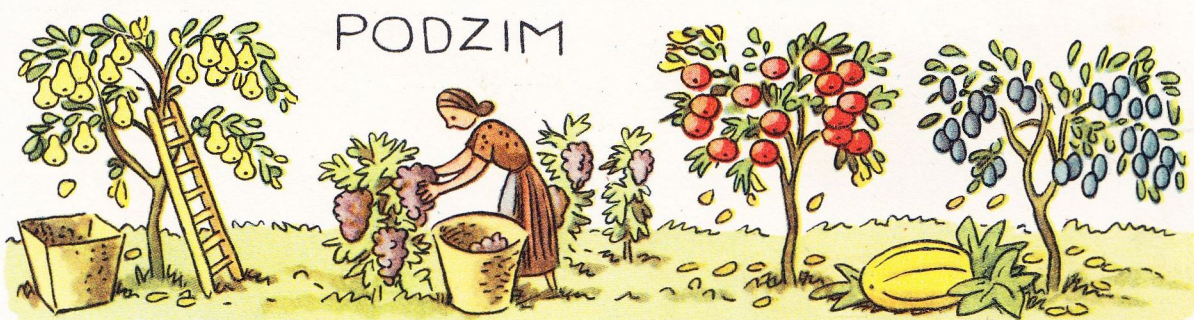
JARO

Jaké my máme proti tomu pěkné počasí!" řekla paní učitelka. U nás je nejprve mírné jaro, kdy naprší a kdy se rozjedou po polích stroje, aby připravily úrodu.

LÉTO

V létě máme horko a sucho. To úroda uzraje. Máme žně, pracujeme na polích a koupeme se.

PODZIM

Pak přijde podzim. Na stromech dozraje ovoce, na keřích víno. Se stromů začne opadávat listí.

ZIMA

A potom přijde zima. Ale jaká pěkná a radostná! Stavíme si sněhuláky, jezdíme na saních nebo na lyžích. Jen někteří tvorové zimu přespí. Třeba netopýři nebo syslové. Také jezevci. Možná, že právě v tom kopečku, u kterého jsi lyžoval, přespával ve svém doupěti zimu jezevec.

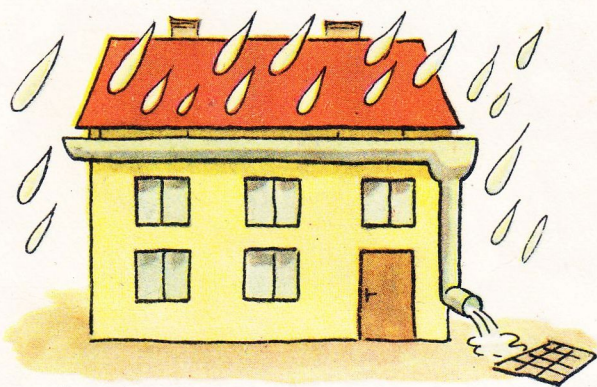
CO DĚLAL ČLOVĚK

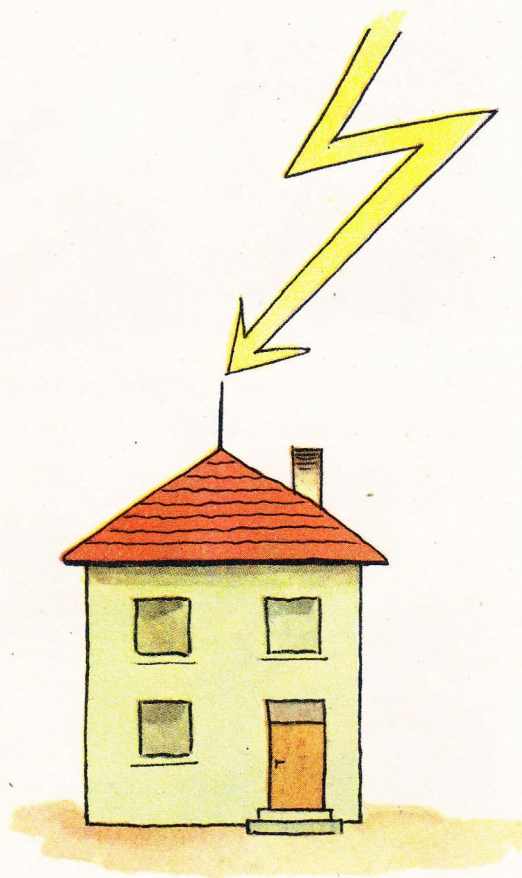
Člověk si vždy musel nějak pomoci. Proti dešti se nosily šátky, pak deštníky a pláště. Také někdy školní tašky. A do louží a do bláta? Nu, víte sami, tam se nejlépe chodí v gumových botách.

Domy si člověk chránil střechou, aby voda nevnikala dovnitř.

Ve městech svádějí vodu okapem do kanálů, aby nezaplavila ulice.

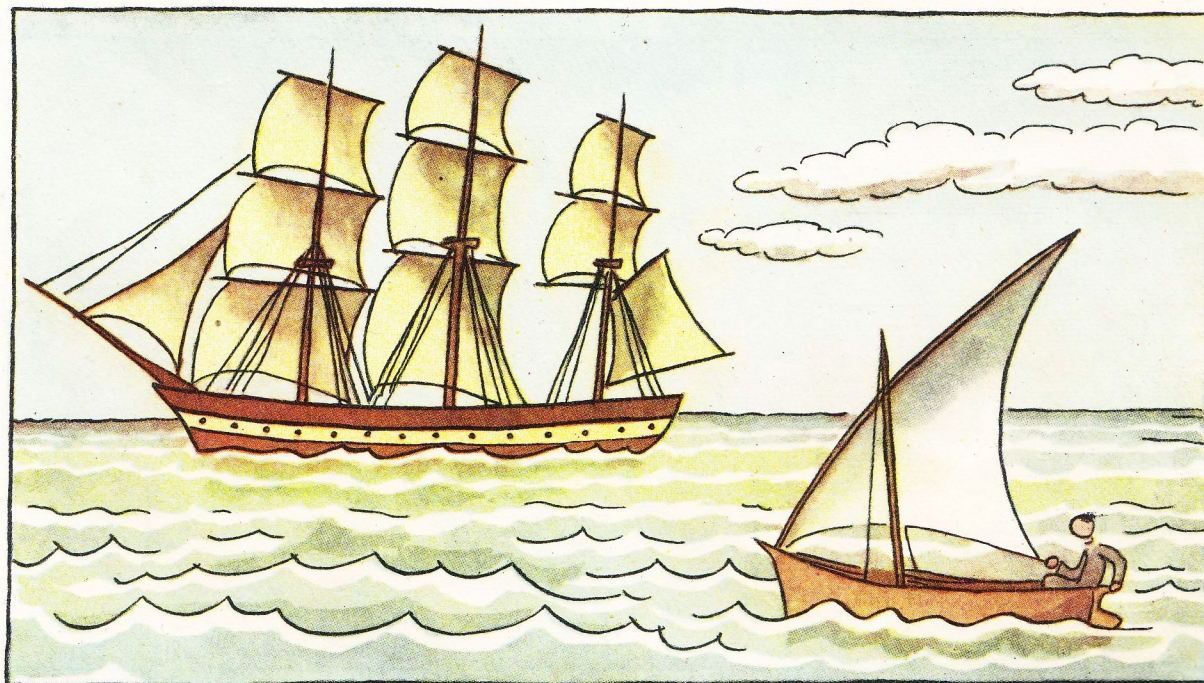
A proti blesku? To také víte. Proti blesku se upevňují bleskosvody.

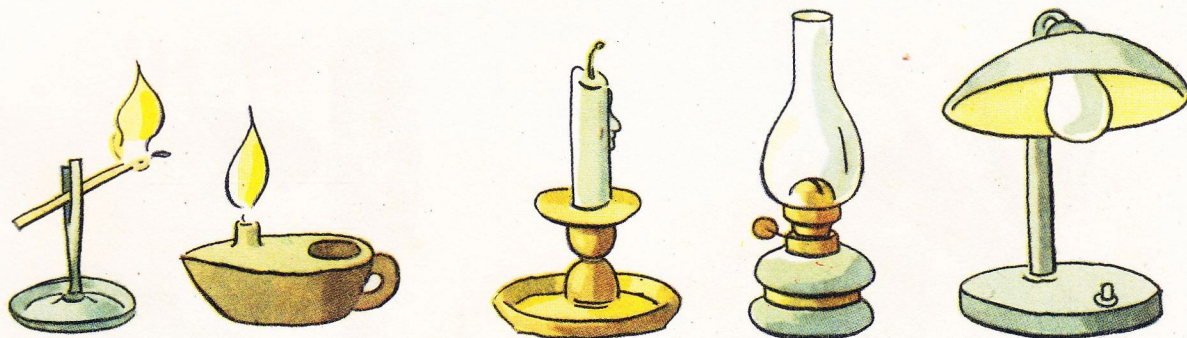
Větru dovedl člověk dobře využít.
Dal si jím pohánět větrné mlýny.

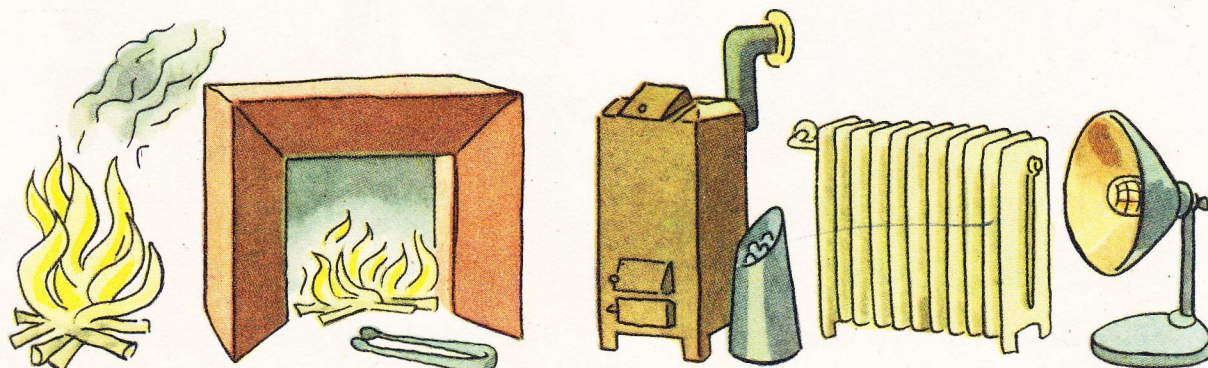
Větrné kolo mu pohánělo elektrické motorky. Svítil si pak v chatě.

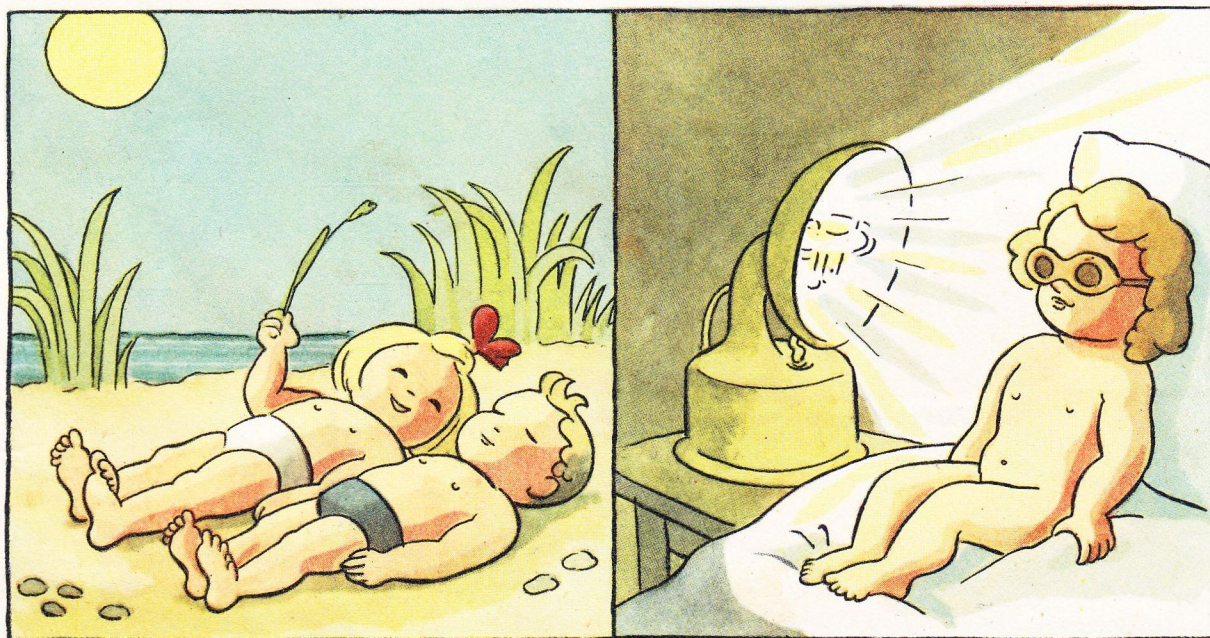
Nejvíce služby ovšem udělal vítr na moři. Tam poháněl lodi na dalekých cestách a dodnes jezdí menší lodi na řekách i na moři s plachtami.

Proti tmě měl člověk nejprve dřevěné louče, pak olejové lampičky a svíčky. Později petrolej a plyn. Dnes si svítí elektřinou.

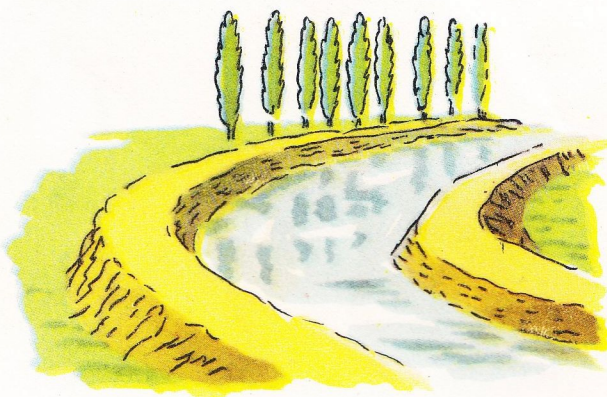
Zimu zaháněl člověk ohněm. Nejprve z obyčejné hraničky. Pak stavěl krby. Dnes se hřejeme u kamen, u ústředního topení nebo u elektrických toplozetů.

Sluníčko, krásné sluníčko dělá všem dobře. Jsme rádi, když se můžeme na něm opalovat. Je to zdravé. Někdy to však nejde. Tu pustíme umělé horské slunce. Buďto doma, nebo u lékaře.

Podívej se, jak si děti stavějí hráze, aby si udělaly potůček.

Člověk si také staví hráze, aby se řeka nerozlila do široka.

Někdy si děti přehradí potůček a zadrží tak celé hluboké jezírko vody.

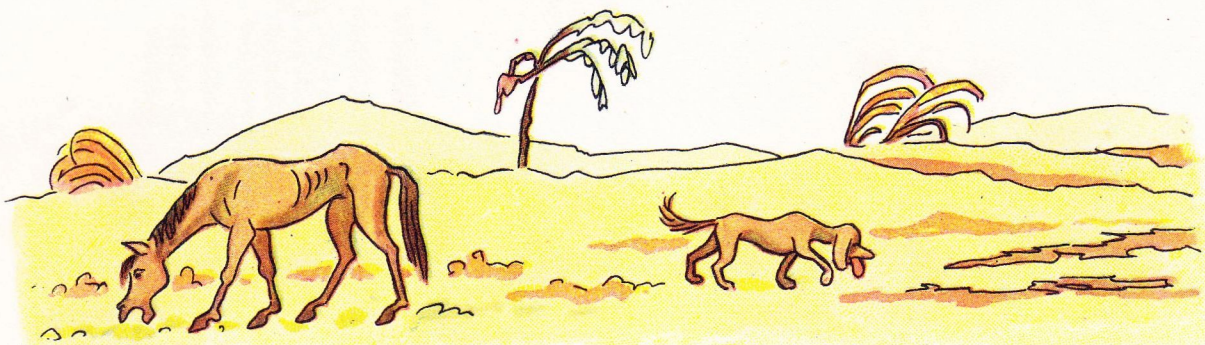
Člověk také staví přehrady, aby zadržel přívaly a aby mohl hospodařit s vodou.

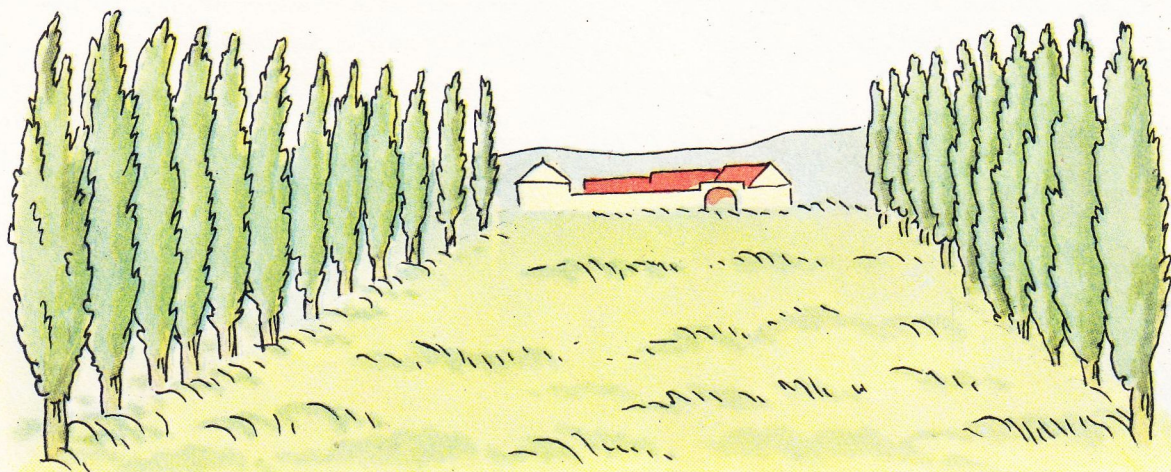
Voda dětem někdy brala hlínu. Co dělaly děti? Natloukly do svých hrází kolíky, aby hlínu držely.

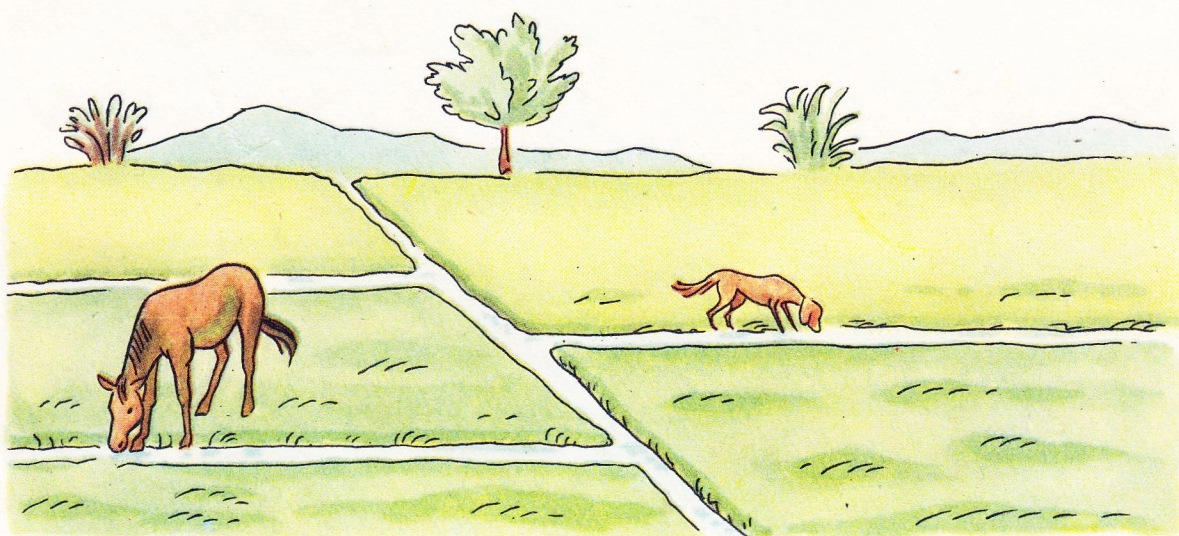
Člověk si podobně chrání půdu na příkrých svazích. Aby ji déšť neodplavil, sází tam stromy.

Někde se stává, že bývá sucho. Není vody. Všechno schne, zvířata i lidé trpí žízní.

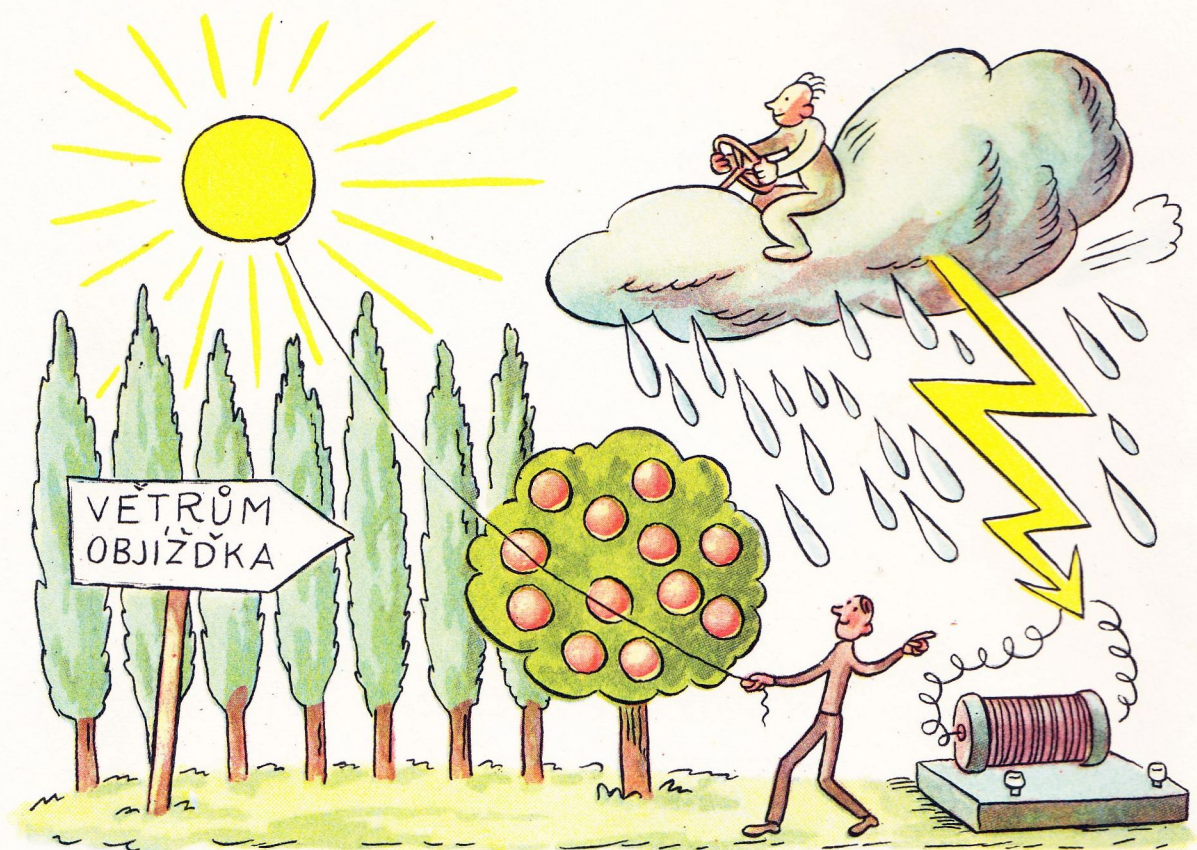

Tu člověk vysazuje řady stromů, zřizuje větrolamy. Chrání pole před suchými větry a zadržuje tak pro půdu vláhu.

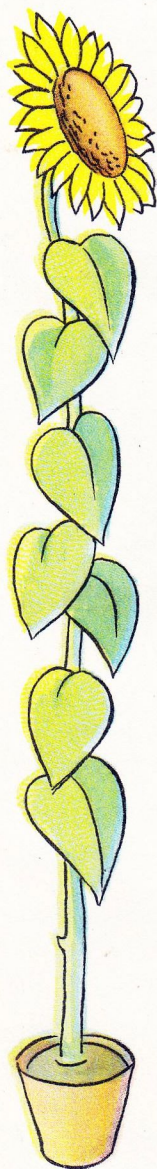
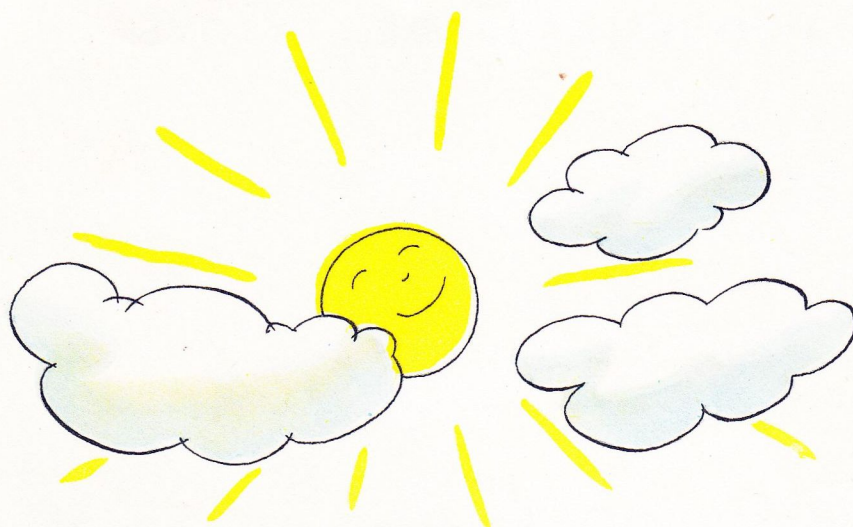
Kde to jde, tam buduje člověk zavodnění. Rozvádí vodu po celé krajině a hned je potom pro všechny vody dost.

A CO JEŠTĚ BUDE DĚLAT ČLOVĚK

Člověk ještě udělá mnoho jiného. Brzy si snad bude vodit i sluníčko, kam bude potřebovat, bude řídit mraky, a přšet bude, kdy se člověku zachce. Větry půjdou tak, jak je člověk nařídí, a tam, kde třeba bývá zima, budou zráť i pomeranče. A mršku elektřinu, tu sváže člověk ještě více dráty i bez drátů a ona mu bude dělat mnoho a mnoho prací.

Jen se, děti, přidejte k našemu dílu! Všechno se nám může podařit.

PRO ČTENÁŘE OD 6 LET

ONDŘEJ SEKORA
MALOVANÉ POČASÍ

S autorovými ilustracemi

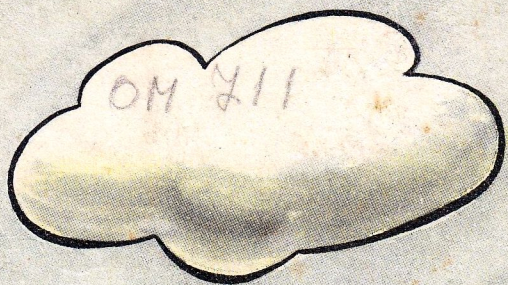
Vydalo jako svou 1262. publikaci Státní nakladatelství dětské knihy, n. p., v Praze roku 1958.

Odpovědná redaktorka Věra Karfíková. Výtvarná redaktorka Olga Pavalová.

Z nové sazby písmem Universal a z původní litografické přípravy 1. vydání vytiskly šestibarevným ofsetem Severočeské tiskárny, n. p., základní závod Liberec. Formát papíru 86 × 122, 100 g, 3,65 AA (text 0,36, ilustr. 3,29), 3,70 VA, D - 584512. Náklad 20 000 výtisků (100 751 — 120 750). Thematická skupina 14/1. 5. vydání.

Vázaný výtisk 9,80 Kčs.

56/VII-17

20. 454

